

# OBSAH

---

|                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------|----|
| Obsah (JJ) .....                                               | 5  |
| Předmluva k 5. vydání (JJ) .....                               | 11 |
| <b>ČÁST I: KOŘENY MASOVÉ KOMUNIKACE</b> .....                  | 15 |
| <b>Kapitola 1</b> Etapy ve vývoji lidské komunikace (JJ) ..... | 17 |
| Počátky .....                                                  | 18 |
| Teorie proměn .....                                            | 21 |
| <i>Epocha znamení a signálů</i> .....                          | 25 |
| <i>Epocha mluvení a jazyka</i> .....                           | 29 |
| <i>Epocha psaní</i> .....                                      | 31 |
| <i>Epocha tisku</i> .....                                      | 35 |
| <i>Epocha masové komunikace</i> .....                          | 39 |
| Výklad podstaty a vlivu masové komunikace .....                | 40 |
| Základní otázky .....                                          | 42 |
| <i>Sociální paradigmaty: organizace společností</i> .....      | 43 |
| <i>Psychologická paradigmaty: lidský jedinec</i> .....         | 51 |
| Poznámky .....                                                 | 56 |
| <b>Kapitola 2</b> Nástup masového tisku (JJ) .....             | 59 |
| Opakující se modely ve vývoji médií .....                      | 61 |
| Masový tisk .....                                              | 62 |
| <i>Předchůdci novin</i> .....                                  | 62 |
| <i>Noviny v amerických koloniích</i> .....                     | 64 |
| <i>Noviny pro každého</i> .....                                | 64 |
| Období rychlého rozšiřování .....                              | 67 |
| <i>Rozvoj způsobů práce a výrobní technologie</i> .....        | 68 |
| <i>Vrchol popularity novin</i> .....                           | 68 |
| Konflikt a proměny novin .....                                 | 69 |

|                                                                     |           |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|
| „Žlutá“ žurnalistika .....                                          | 69        |
| Nástup systému společenské kontroly .....                           | 70        |
| Budoucnost masového tisku .....                                     | 71        |
| Poznámky .....                                                      | 74        |
| <b>Kapitola 3 Vývoj filmu (OŠ, JJ) .....</b>                        | <b>76</b> |
| Rozvoj techniky .....                                               | 77        |
| <i>Promítání a kamera obscura</i> .....                             | 78        |
| <i>Iluze plynulého pohybu</i> .....                                 | 80        |
| <i>Jak zachytit obraz z kamery obscury</i> .....                    | 82        |
| <i>Film se stal skutkem</i> .....                                   | 87        |
| Společenský vývoj: Film jako masové médium .....                    | 88        |
| <i>Obsah a publikum prvních filmů</i> .....                         | 89        |
| <i>Šestáková éra</i> .....                                          | 89        |
| <i>Dozrávání kinematografie</i> .....                               | 91        |
| Kvantitativní vzorce .....                                          | 93        |
| Poznámky .....                                                      | 96        |
| <b>Kapitola 4 Vznik médií s vysílaným signálem (OŠ) .....</b>       | <b>98</b> |
| Rozvoj telekomunikace .....                                         | 98        |
| <i>Nárůst komunikačních potřeb</i> .....                            | 99        |
| <i>Vědecký pokrok při výkladu elektřiny</i> .....                   | 101       |
| <i>Telegraf</i> .....                                               | 104       |
| <i>Bezdrátový telegraf</i> .....                                    | 105       |
| Od bezdrátového telegrafu k radiotelefonu .....                     | 107       |
| <i>Přenos lidského hlasu</i> .....                                  | 107       |
| <i>Soukromé vlastnictví a zisk jako motiv</i> .....                 | 108       |
| Hrací skříň zvaná rozhlas .....                                     | 109       |
| <i>Prostředek ovládnutí</i> .....                                   | 111       |
| <i>Začíná vysílání podle programu</i> .....                         | 111       |
| <i>Otázky interference a financování</i> .....                      | 113       |
| <i>Rozhlas se stává komerčním</i> .....                             | 117       |
| <i>Zlatá éra rozhlasu</i> .....                                     | 118       |
| Rozvoj televizního průmyslu .....                                   | 122       |
| <i>Televizní přijímač jako symbol společenského postavení</i> ..... | 123       |
| <i>Narůstající problémy</i> .....                                   | 123       |
| <i>Rychlé přijetí televize</i> .....                                | 124       |
| <i>Příchod kabelové televize</i> .....                              | 126       |
| <i>Video</i> .....                                                  | 129       |
| Přehled .....                                                       | 133       |
| Poznámky .....                                                      | 134       |

|                                                                   |         |
|-------------------------------------------------------------------|---------|
| <b>Kapitola 5 Masová média jako společenské struktury (OŠ)</b>    | 135     |
| Stabilita médií v americké společnosti                            | 137     |
| Dlouhá historie celé problematiky                                 | 138     |
| Základy funkční analýzy                                           | 140     |
| Struktura a fungování mediálních systémů                          | 143     |
| <i>Představa nízkého vkusu jako opakující se jev</i>              | 143     |
| <i>Součásti a hranice systému</i>                                 | 145     |
| <i>Vnější podmínky</i>                                            | 147     |
| Udržování stability systému                                       | 149     |
| Poznámky                                                          | 152     |
| <br><b>ČÁST II ÚČINKY MASOVÉ KOMUNIKACE</b>                       | <br>155 |
| <b>Kapitola 6 Masová společnost a teorie zázračné střely (OŠ)</b> | 157     |
| Vývojové paradigma a pojetí masové komunikace                     | 159     |
| <i>Comteova koncepce kolektivního organismu</i>                   | 160     |
| <i>Spencerova organická analogie</i>                              | 162     |
| <i>Tönniesova teorie sociálních vazeb</i>                         | 164     |
| <i>Durkheimova analýza dělby práce</i>                            | 167     |
| Vývoj teorie masové společnosti                                   | 170     |
| Masová společnost a teorie zázračné střely                        | 171     |
| <i>Válečná propaganda a víra v moc médií</i>                      | 172     |
| <i>Teorie zázračné střely jako důsledek výchozích předpokladů</i> | 175     |
| Poznámky                                                          | 177     |
| <br><b>Kapitola 7 Teorie selektivního vlivu (OŠ)</b>              | <br>179 |
| Teorie individuálních diferencí                                   | 182     |
| <i>Učení proti dědičnosti jako zdroji individuálních rozdílů</i>  | 183     |
| <i>Psychografika a segmentace trhu</i>                            | 189     |
| Teorie sociální diferenciace                                      | 191     |
| <i>Význam společenské změny</i>                                   | 192     |
| <i>Sociální rozrůznění v moderní společnosti</i>                  | 193     |
| <i>Nástup empirických výzkumů v sociologii</i>                    | 194     |
| <i>Subkultury</i>                                                 | 195     |
| <i>Naděje na užití a uznání</i>                                   | 196     |
| <i>„Demografie“ jako základ segmentace trhu</i>                   | 197     |
| <i>Vztah mezi základním a aplikovaným výzkumem</i>                | 198     |
| <i>Selektivní vlivy v procesu masové komunikace</i>               | 199     |
| Teorie sociálních vztahů                                          | 200     |
| <i>Dvoustupňový proces komunikace a ovlivnění</i>                 | 202     |

|                                                 |     |
|-------------------------------------------------|-----|
| <i>Přijímání novinek</i> .....                  | 202 |
| Současný význam teorií selektivního vlivu ..... | 204 |
| Poznámky .....                                  | 208 |

## **Kapitola 8 Socializace a teorie nepřímého vlivu (OŠ) .....** 211

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| Krátkodobý pohled proti dlouhodobému .....                   | 212 |
| <i>Omezení paradigmatu</i> .....                             | 212 |
| <i>Metodická omezení</i> .....                               | 213 |
| Media jako socializační činitelé .....                       | 216 |
| <i>Podstata socializace</i> .....                            | 216 |
| <i>Socializace a jedinec</i> .....                           | 217 |
| <i>Socializace a společnost</i> .....                        | 219 |
| Teorie vzorů .....                                           | 221 |
| <i>Sociální nebo pozorovací teorie učení</i> .....           | 221 |
| <i>Proces uplatňování vzoru</i> .....                        | 224 |
| Teorie společenského očekávání .....                         | 227 |
| <i>Teorie společenské organizace</i> .....                   | 228 |
| <i>Mediální obrazy jako zdroj sociálního očekávání</i> ..... | 231 |
| Poznámky .....                                               | 234 |

## **Kapitola 9 Masová komunikace a budování významu (JJ) .....** 236

|                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|
| Hledání podstaty v době proměn .....                                    | 238 |
| Dávná otázka: Jak známe skutečnost? .....                               | 241 |
| <i>Pojmy: Základy poznání</i> .....                                     | 244 |
| <i>Konvence: Základy komunikace</i> .....                               | 245 |
| <i>Chování: Důsledek poznání skutečnosti</i> .....                      | 248 |
| <i>Dlouhé hledání principů poznání</i> .....                            | 249 |
| Současné odpovědi: teorie sociální konstrukce .....                     | 255 |
| <i>Lingvistika: Poznání skutečnosti prostřednictvím jazyka</i> .....    | 256 |
| <i>Antropologie: Kulturní relativita při konstruování významu</i> ..... | 258 |
| <i>Sociologie: Symbolická interakce a pojetí reality</i> .....          | 260 |
| <i>Sociální psychologie: Vzorci jako významy reality</i> .....          | 263 |
| Prostředky masové komunikace a vliv zprostředkovávané skutečnosti ..... | 266 |
| <i>Tisk jako prostředek konstruování významů</i> .....                  | 268 |
| <i>Kultivační teorie</i> .....                                          | 270 |
| <i>Tisk jako prostředek nastolování otázek</i> .....                    | 272 |
| <i>Média jako uživatel jazyka a řeči</i> .....                          | 274 |
| Poznámky .....                                                          | 278 |

## **Kapitola 10 Teorie přesvědčovacích strategií (JJ) .....** 280

|                                          |     |
|------------------------------------------|-----|
| Psychodynamická strategie .....          | 283 |
| <i>Poznávací faktory a chování</i> ..... | 284 |

|                                                                                       |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <i>Modifikování poznávacích faktorů s ohledem na ovlivňování chování</i> .....        | 286        |
| Sociokulturní strategie .....                                                         | 289        |
| <i>Společenské očekávání ve vztahu k chování</i> .....                                | 289        |
| <i>Modifikování společenského očekávání s ohledem na ovlivnění chování</i> .....      | 291        |
| Strategie konstruování významu .....                                                  | 298        |
| <i>Konstruování významů s ohledem na chování</i> .....                                | 298        |
| <i>Modifikování významů s ohledem na ovlivnění chování</i> .....                      | 299        |
| Poznámky .....                                                                        | 302        |
| <br><b>ČÁST III: MÉDIA V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI</b> .....                               | <br>305    |
| <b>Kapitola 11 Závislostní teorie fungování mediálních systémů (JJ)</b> .....         | <b>307</b> |
| Kořeny teorií účinku médií .....                                                      | 309        |
| Ustavení vztahů závislosti médií .....                                                | 312        |
| <i>Dvousměrná povaha závislosti médií</i> .....                                       | 314        |
| <i>Závislost mezi jednotlivci a mediálními systémy</i> .....                          | 316        |
| Základní paradigmaty a závislostní teorie fungování mediálních systémů .....          | 321        |
| <i>Přínos kognitivního paradigmatu</i> .....                                          | 321        |
| <i>Přínos symbolického interakcionismu</i> .....                                      | 326        |
| <i>Přínos modelu sociálního konfliktu a strukturně funkcionálního paradigmatu</i> ... | 329        |
| Odhad změn ve vývoji vztahů v závislosti médií .....                                  | 332        |
| <i>Přínos evolučního paradigmatu</i> .....                                            | 333        |
| <i>Každá změna rozčepří hladinu</i> .....                                             | 334        |
| Média a společnost .....                                                              | 336        |
| Poznámky .....                                                                        | 337        |
| <br><b>Kapitola 12 Vývoj mediálních systémů (OŠ)</b> .....                            | <br>339    |
| Vliv počítačů .....                                                                   | 340        |
| <i>Osobní počítače</i> .....                                                          | 340        |
| <i>Počítače ve službách ekonomiky</i> .....                                           | 342        |
| <i>Počítače a masová média</i> .....                                                  | 346        |
| Základní kabelová televize .....                                                      | 347        |
| <i>Kabelová televize nabízející satelitní programy</i> .....                          | 348        |
| <i>Satelitní systémy pro přímé vysílání</i> .....                                     | 351        |
| Interaktivní komunikační prostředky .....                                             | 352        |
| <i>Komunikace pomocí telefonu</i> .....                                               | 352        |
| <i>Interaktivní média na bázi televize</i> .....                                      | 353        |
| <i>Videotex</i> .....                                                                 | 356        |
| <i>Přeměna interaktivních technologií do mediálních systémů</i> .....                 | 358        |
| Poznámky .....                                                                        | 363        |